

College Adviseren (in onderwijssituaties) 5 november 2013

In het kader van Master Leren en Innoveren

Leerarrangement 3: initiëren en begeleiden van onderwijsinnovaties

In dit college staat adviseren centraal. En dan vooral de rol van adviseur in een een-op-eengesprek. Je gaat oefenen met eigen situaties die je zelf gaat ondervinden in een rollenspel.

Waarom is aandacht voor adviseren bij het initiëren en begeleiden van onderwijsinnovaties zo belangrijk? Ten eerste omdat je een andere rol moet aannemen binnen het team of richting management. De rol van adviseur vraagt andere competenties dan die van docent in het HO, leraar VO/mbo of leerkracht PO.

Daarnaast is het van belang dat je je als adviseur bewust bent van jouw eigen kracht, maar ook van de situatie waarin je het advies gaat geven. Dit komt het resultaat ten goede. Voor het effectief adviseren is een aantal basisvaardigheden nodig, die je in andere situaties waarschijnlijk wel inzet, bijvoorbeeld in het contact met leerlingen/studenten. Denk daarbij aan actief luisteren, samenvatten en doorvragen (LSD) of het herkennen van weerstand bij de gesprekspartner en hier mee omgaan. Omdat je in de adviesfunctie in het team of naar het management deze vaardigheden anders gebruikt, is bewustwording en toepassing hiervan van belang om resultaat te bereiken.

Hieronder vind je in grote lijnen het programma en de voorbereidingsopdrachten. Deze opdrachten zijn essentieel voor het goed laten verlopen van de gesprekken in de oefensituaties en wat je er uiteindelijk van kunt en wil leren. Het college zal worden verzorgd door Monica Heikoop, samen met Monique van den Heuvel, beiden alumni MLI.

Monica heeft ruim 20 jaar ervaring als communicatieadviseur bij diverse organisaties en in veelal complexe situaties. Sinds 2007 werkt ze in het Hoger Onderwijs. Deze jarenlange ervaring gebruikt ze om in haar huidige functie als hogeschooldocent bij de opleiding Communicatie aan de HR gevraagd en ongevraagd het management te adviseren over bijvoorbeeld het nieuwe curriculum, inzet technologie bij deze onderwijsontwikkeling, maar ook praktische zaken als het introduceren van een nieuw systeem.

Tijdens haar studie voor de MLI heeft zij het lerend vermogen van docenten bij de opleiding geanalyseerd (LA1), het deeltijdonderwijs herontworpen, zodat het voldeed aan de nieuwe eisen van wet en CvB (LA2), de implementatie hiervan geanalyseerd en voor het Innovatiefonds een evaluatie geschreven (LA3) en voor LA4 de noodzaak van digitale didactiek bekeken en in een beleidsadvies maatregelen voorgesteld hoe dit bij de opleiding vorm te geven. Het onderzoek voor LA5 heeft zich gericht op het verhogen van studiesucces voor een specifieke groep mbo-studenten die binnen de opleiding de versnelde route mochten volgen. Kortom: alle onderdelen van de studie stonden in het teken van de opleiding. Voor meer informatie: monicaheikoop.wordpress.com.

Monique is opgeleid als docent Nederlands en drama en heeft vele verschillende dramatrainingen gegeven. De afgelopen vijf jaar is zij o.a. werkzaam geweest als docent communicatie op verschillende opleidingen bij de Hogeschool Rotterdam. Daarnaast geeft zij trainingen gesprekstechnieken aan coaches van LIO's voor de Opleidingschool in Groningen.

Tijdens haar studie voor de MLI heeft ze de samenwerking binnen het docententeam Chemie geanalyseerd (LA1), een module spreekvaardigheid NT2 ontwikkeld (LA2), een beleidsadvies taal voor de opleiding Chemie geschreven (LA4) en de invoering van dat taalbeleid geïmplementeerd en geanalyseerd (LA3). In LA5 onderzocht zij de pedagogische

kwaliteit van de docenten bij de opleidingen Industrieel Productontwerp en Werktuigbouwkunde. Het resultaat van dit onderzoek is een overzicht van de feitelijke en de wenselijke situatie op deze pedagogische kwaliteit vanuit het perspectief van de docenten en van de studenten.

Momenteel is zij docent schrijfvaardigheid bij de MLI, onderzoeker bij het lectoraat Pedagogiek in het beroepsonderwijs, onderdeel van het Kenniscentrum Talentontwikkeling en projectleider van Research on the job bij het Center of Expertise Maatschappelijke Innovatie Rotterdam-Zuid. Voor meer informatie:
<http://moniquevandenheuvel.wordpress.com/>

Als duo denken ze een bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van de adviesvaardigheden die je als MLI student in de praktijk nodig hebt om jouw adviezen ook daadwerkelijk uitgevoerd te krijgen.

Plenaire leerdoelen:

- Het (vooraf) kennis nemen van de theorie achter de communicatie rondom veranderingen/vernieuwingen. (Teune (2008), Weggeman (2007), Fullan (2007) en de Caluwé (2006))
- Het bewust worden van wat het met mensen doet als er veranderingen/vernieuwingen worden doorgevoerd, welke fases er zijn in het proces en wat de invloed kan zijn op het proces.
- Het inzicht geven in de eigen mogelijkheden om op een effectieve manier advies binnen de organisatie te geven, daarbij is het uitgangspunt het een-op-eengesprek met een belanghebbende (leidinggevende, projectleider, manager, directeur, teamleider). Zie ook de literatuurlijst voor tips over adviseren in het algemeen.
- Het ervaren van de invloed die de adviseur zelf kan uitoefenen om een effectief adviesgesprek te voeren met vooral aandacht voor weerstand en LSD-technieken.

Vorbereidingsopdrachten:

1. Doe de kleurentest van de Caluwé op internet. Een artikel over de kleurentheorie staat op de blog van Monica.
2. Doe de test omtrent de communicatiestijlen via GITP.nl. Vul hem ook in voor de gesprekspartner die je in gedachten hebt. Meer informatie in de samenvatting van "Waarom begrijp je me niet?" van Brigitte Heldeweg, Gert van Grunsven en Manon Désar (2009) op de blog van Monica.
3. Doe de Drakentest (Bakker, 2013) voor jezelf en voor de gesprekspartner die je in gedachten hebt.
4. Inventariseer voor jezelf welke ervaringen (actief en passief) je hebt met adviseren in onderwijssituaties.
5. Reflecteer op de uitkomsten van de drie testen en betrek hierbij je ervaringen met het geven van advies bij veranderingen/vernieuwingen in jouw organisatie en het verschil/overeenkomsten in kleur (de Caluwé (2006) en Bakker(2013)) en communicatiestijl tussen jou en de persoon aan wie je het advies gaat geven.
6. Formuleer je individuele leerdoelen voor dit college op basis van de reflectie.
7. Beschrijf kort een onderwerp waarover je advies wil uitbrengen of hebt uitgebracht in jouw organisatie op het gebied van onderwijsvernieuwing/interventie (bij voorkeur gekoppeld aan de paper, maar niet verplicht). Maximaal 0,5 A4.
8. Geef eveneens een korte omschrijving van de persoon (zowel eigenschappen als positie in de organisatie) of situatie waarin het advies gegeven is/gaat worden. Doe dit op zo'n manier dat een tegenspeler dit snel kan oppakken. Max. 0,5 A4. Gebruik hiervoor aanduidingen uit de testen die je hebt gedaan.

9. Neem daarin uiteraard je leerdoelen mee. Denk dan aan bijvoorbeeld je valkuil waarin je terecht kunt komen of juist een sterke kant waar je gebruik van wil maken in het gesprek.
10. Voorbereidingsopdracht 7, 8 en 9 worden vooraf op de blog van de MLI gezet in de ruimte van de werkplaats. Deze moeten uiterlijk zondag 3 november 22.00 uur binnen zijn.

Het college op 5 november:

We starten met een korte plenaire sessie, met daarin een aantal aardige en verrassende opwarmers.

Daarna worden in oplopende moeilijkheidsgraad 3x een rollenspel gedaan, waarbij iedereen een keer de rol van adviseur gaat ondervinden. De andere rollen zijn die van tegenspeler (van de situatie die de adviseur heeft ingebracht) en die van observant om feedback terug te kunnen geven.

Deze sessies zullen in twee groepen plaatsvinden met elk een begeleider. Zo kan iedereen optimaal aan bod komen en komt in de diverse situaties ook de onderliggende theorie aan bod van luisteren, samenvatten, doorvragen en handelen bij weerstand in een adviesgesprek.

Planning:

16-18 uur inleiding, uitwisselen van ervaringen en twee ronden gesprekken met feedback en terugkoppeling naar de theorie.

18-18.30 uur pauze

18.30-20 uur laatste ronde gesprekken en plenaire afronding en terugkoppeling.

Literatuur:

Bakker, J. (2013). *Omgaan met draken*. Herken Ze, Begrijp Ze, Verander Ze. Jeanne Bakker Learning & Development.

De Caluwé, L., & Vermaak, H. (2006). *Leren veranderen. Een handboek voor de veranderkundige*. Deventer: Kluwer en/of het artikel op de blog.

Fullan, M. (2007). *The New Meaning of Educational Change (4e druk)*. London: Taylor and Francis Ltd.

Heldeweg, B., Grunsvan, G. van & Désar, M. (2009). *Waarom begrijp je me niet?* Culemborg: Van Duuren Management.

Teune, P., de Boer, D. & de Laat, C. (2008). *Werken aan Onderwijsvernieuwing (1e druk)*. Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.

Weggeman, M. (2007). *Leidinggeven aan professionals? Niet doen!* Schiedam: Scriptum Management. ISBN: 9789055943524

Literatuur over adviseren:

Block, P. (2010). *Feilloos adviseren*. Den Haag: Academic Service.

David, A. & Pelt, T. van (2010). *Adviseren*. Amsterdam: Pearson Benelux BV

Grit, R. & Gerritsma, M (2012). *Competent Adviseren*. Groningen: Noordhoff uitgevers

Nathans, H. (2005) *Adviseren als tweede beroep*. Deventer: Kluwer.

Rameckers, G. & Oosterwegel, F. (2005). *Adviseren moet je doen*. Amersfoort: Thiememeulenhoff BV.